

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Verslag EU-rapporteurschap Circulaire economie De leden Gabriëls (GroenLinks-PvdA) en Buijsse (VVD) 25 september 2025

Inleiding

Het EU-rapporteurschap voor circulaire economie hebben wij met veel interesse en plezier bekleed. Circulaire economie is een veelomvattend en complex onderwerp, dat maakt dat het debat erover alle kanten op kan gaan. Het is enerzijds tastbaar, want het gaat over plastic bekertjes, luiers, textiel en ga zo nog maar door. Anderzijds gaat circulaire economie juist over iets veel groters: een transitie naar een nieuwe economie, anders omgaan met grondstoffen, strategische autonomie en een bijdrage aan de klimaatdoelen¹. Daarnaast draagt de circulaire economie bij aan gezondheid en een beter leefmilieu. Het is kortom veel meer dan het oorspronkelijk 'afval-gerelateerde onderwerp' zoals het ooit bij het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) en zijn voorganger het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) was belegd; het staat in het hart van de nieuwe economie. Dit betogen ook Draghi en Letta, wier rapporten over respectievelijk de concurrentiekracht van de EU en de Europese interne markt de basis vormen voor de huidige Europese Commissie en haar Clean industrial deal². Wij hebben uit de gesprekken die wij hebben gevoerd een aantal aanbevelingen gedestilleerd aan zowel de commissie IenW als het kabinet. Wij danken de gesprekspartners voor hun bijdragen en realiseren ons dat wij – gezien de hoeveelheid gesprekken en navenante hoeveelheid informatie – helaas niet evenveel recht hebben kunnen doen aan alle informatie die wij hebben meegekregen. Maar wij hebben geprobeerd de belangrijkste rode draden eruit te destilleren voor dit verslag.

¹ want er zijn minder nieuwe grondstoffen nodig en het extraheren van grondstoffen draagt in hoge mate bij aan klimaatverandering

² Zo betogen ook [Mario Draghi](#) en [Enrico Letta](#) in hun rapporten (resp. 'the future of European competitiveness' en 'much more than a market').

Aanbevelingen

Aan de commissie IenW:

Wij bevelen de commissie IenW aan

- dit rapport vast te stellen en openbaar te maken
- een Engelse vertaling van de hoofdpunten te laten maken en deze namens het NL parlement aan de Commissie te sturen (dg Grow en dg Environment)
- Het kabinet te vragen om een reactie op het rapport
- In 2026 een EU-rapporteur aan te stellen met het oog op de aangekondigde CE Act en andere op handen zijnde regelgeving.

Aanbevelingen aan het kabinet:

Wij bevelen het kabinet als volgt aan:

- zorg voor meer (centrale) regie, sturing op en verantwoordelijkheid voor circulaire economie in Nederland en zorg voor bijbehorende financiële middelen. Vertel het 'grotere verhaal', maak het een goed narratief en handel ernaar
- Geef meer aandacht aan circulaire financiering en geef aan wat het stappenplan is voor de opbouw daarvan
- Pleit in Brussel voor hogere percentages recyclaat en laat zien dat dit ook voor iedereen (ter linker- of rechterzijde of in het midden) nuttig is: om door vraagcreatie het bedrijfsleven te ondersteunen en om grondstoffen in de keten te houden
- Zet meer in op het tegengaan van oneerlijke concurrentie met derde landen: door grensbewaking en -correctie aan de EU grenzen; bescherm de interne markt en zorg voor eerlijke concurrentie voor EU bedrijven, conform de aanbevelingen uit ons rapport over de Clean industrial deal. Breng deze aanbevelingen ook in bij de voorbereidingen voor de NL positie voor de CE Act in Brussel
- Werk aan versterking van het instrument Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid (UPV) in de EU tot een brede en sterke UPV inclusief prikkels en circulaire strategieën (hoger op de R-ladder) en inclusief adequate governance en goede handhaving
- Neem de aanbevelingen uit 2.7 en bijlage II (waaronder: realistische doelen, goede inzameling kritieke grondstoffen op EU niveau, en de aanbevelingen in bijlage II) mee in het Nederlands standpunt bij de herziening van de WEEE (of waar nodig in nationaal beleid) alsook in de Nederlandse positie bij de CE Act.

Inhoud rapport

Het rapport gaat in op

1. Doel EU-rapporteurschap en ondernomen activiteiten
2. Conclusies en aanbevelingen

De bijlagen

- I. Verslag werkbezoek Brussel
- II. Een aantal tips en aanbevelingen naar aanleiding van het bezoek aan Road2work/Road2re
use: hoe omgaan met (grondstoffen in) elektronica
- III. Verslag gesprek met Paul Schenderling over Clean industrial deal en circulaire economie
- IV. Inhoud EU-voorstellen 1: Wat speelt nu en gaat (naar verwachting of gepland) nog spelen?
- V. Inhoud EU-voorstellen 2: Wat speelde tijdens het EU rapporteurschap op het vlak van Circulaire economie in de EU?
- VI. Gesprekspartners
- VII. Documenten

1. Doel EU-rapporteurschap en ondernomen activiteiten

Het doel van ons EU-rapporteurschap, zoals beschreven in het mandaat (vastgesteld op 22 april 2024), was tweeledig:

- het verbeteren van de informatiepositie van de commissie voor IenW;
- het benutten van beïnvloedingsmomenten in de EU en zo mogelijk het uitdragen van de positie van het Nederlands parlement.

In de eerste fase en een deel van de tweede fase is het lid Gabriëls (GroenLinks-PvdA) opgetreden als EU-rapporteur. Tijdens de strategische procedurevergadering van 19 februari 2025, werd het lid Buijsse (VVD) mede benoemd tot EU-rapporteur. Wij zijn daarnaast gezamenlijk tot EU-rapporteurs benoemd voor de Clean Industrial Deal (aspecten voor IenW), dat deels overlapt met het onderwerp circulaire economie. Daarover hebben wij een [rapport](#) uitgebracht dat op 10 september 2025 is vastgesteld in de procedurevergadering IenW.

- Met het oog op het eerste doel van ons EU-rapporteurschap circulaire economie heeft het lid Gabriëls in de eerste fase gesprekken gevoerd met vooral Nederlandse gesprekspartners om een beeld te krijgen van wat nodig is voor de transitie, en meer specifiek vanuit de EU. De uitkomsten van de gesprekken zijn vastgelegd in een tussentijds verslag d.d. 20 september 2024 ([verzonden](#) aan het kabinet op 26 september, [reactie](#) van het kabinet ontvangen op 5 december 2024). De lijst met gesprekspunten voor EU in het tussenrapport is in het Engels vertaald en naar de gesprekspartners in Brussel gestuurd ten behoeve van de gesprekken in de tweede fase.
- Op 19 december vond tijdens het [Commissiedebat](#) circulaire economie een rapporteurstermijn plaats.

In de **tweede fase** is - op basis van de bevindingen uit de eerste fase - een drietal aanbevelingen door de commissie IenW overgenomen en uitgevoerd:

- twee Rondetafelgesprekken hebben plaatsgevonden in december 2024 (over respectievelijk: stimuleren, normeren, bekijzen en de tax shift).
- Ook heeft het lid Gabriëls in deze tweede fase – met het oog op het tweede doel van het rapporteurschap - een bezoek gebracht aan Brussel. Dit werkbezoek was een mix van informatieve gesprekken en het uitdragen van het standpunt van de Kamer op basis van de eerste fase (lijst met gesprekspunten EU). Zie voor een impressie hiervan bijlage I. Een voorgenomen (tweede) bezoek aan Brussel door ons gezamenlijk, mede in relatie tot de Clean Industrial Deal, heeft als gevolg van de val het kabinet niet meer plaatsgevonden.
- Wel hebben wij gezamenlijk een bezoek aan Road2work/Road2re-use in Ede gebracht op basis van aanbeveling 3 uit de eerste fase (dieper ingaan op de

retourenproblematiek, hier specifiek in verband met elektronica). Zie conclusie (2.7 en bijlage II).

- Daarnaast hebben we een gesprek gevoerd met de econoom en publicist Paul Schenderling. Dit gesprek was vooral bedoeld voor ons Clean-industrial-deal-rapporteurschap maar leidde tot uitkomsten die voor de circulaire economie zeer interessant zijn en daarom hier volledigheidshalve ook worden opgenomen (zie conclusie 2.5 en bijlage III).
- Tot slot hebben wij (eerst het lid Gabriëls, daarna wij gezamenlijk) regelmatig een overzicht van de lopende EU-voorstellen voor circulaire economie naar de commissie IenW gestuurd voorafgaand aan debatten over circulaire economie of de Milieuraad (ofwel zelf ofwel via de EU-adviseur). In bijlage IV van dit rapport hebben wij een overzicht toegevoegd van ophanden zijnde EU-voorstellen waarop de Kamer nog invloed kan uitoefenen; in bijlage V een overzicht van afgeronde en bijna afgeronde EU-voorstellen.

Hoofdpunten van werkbezoek aan Brussel d.d. 17 februari 2025

- *CE moet uit de afval/milieu-sfeer: het is niet alleen belangrijk voor het milieu maar ook cruciaal voor de concurrentiekracht, grondstoffenzekerheid en daarmee strategische autonomie en veiligheid.*
- *Koester onze koploperpositie. Erken het belang in het kader van de concurrentiekracht van de EU.*
- *Versterk 'made in EU'. Investeer in circulaire economie en de koplopers en niet alleen in de achterblijvers.*
- *Versimpeling kan goed zijn als het gaat om vermindering van bureaucratie, maar verwatering is slecht voor de circulaire economie. Juist voor koplopers zijn EU-regels van belang, net als een gelijk speelveld.*
- *Versterk implementatie en uitwerking van de aangenomen en lopende voorstellen*
- *Creëer een markt voor circulaire producten. Dit is ook essentieel voor recyclers. Dit houdt in: opname van verplicht aandeel recyclaat, duidelijkheid over 'afval of grondstof', betere Ecodesign regels; versterking UPV.*
- *de overheid, en zeker in Nederland waar we al ver zijn, kan een hoop doen in termen van inkoopkracht: circulair inkopen, circulair aanbesteden moet meer nadruk krijgen*

2. Conclusies en aanbevelingen

2.1 Circulaire economie vergt centrale regie en een beter 'narratief'

Circulaire economie is in Nederland nog steeds gepositioneerd als milieu-thema. Hoewel er bij het Rijk een interdepartementale programmadirectie circulaire economie is, wordt die gecoördineerd vanuit IenW. In de Kamer ligt het onderwerp bij de commissie IenW. Wij constateren dat op dit moment de verantwoordelijkheid nog te

weinig centraal wordt gevoeld om de transitie van lineair naar circulair echt gestalte te geven. Ook het beschikbare budget doet geen recht aan het belang van de transitie. De erkenning dat circulaire economie een centrale positie verdient wordt steeds breder gedeeld, zeker in de EU. Zie ook de rapporten van Draghi en Letta. Voorzitter van de Europese Commissie Ursula von der Leyen noemde circulaire economie en de grondstoffenzekerheid voor Europa als centraal thema voor de EU in haar State of the European Union op 10 september 2025.

Omdat het onderwerp complex is, is het misschien ook lastiger om de boodschap goed over het voetlicht te brengen. Het gaat over allerlei tastbare aspecten, maar het betreft ook een grote systeemverandering. Duidelijker moet zijn wat we willen als Nederland en de EU: een andere omgang met de aarde en de leefomgeving, maar ook met grondstoffen, producten en de economie. Circulaire economie laat zich niet inpassen in de lineaire economie en biedt een eigen wenkend perspectief. Het is van belang om het verhaal te schetsen inclusief de kansen voor Nederland en de EU; voor bedrijven en zeker voor voorlopers; en voor de inwoners van Nederland.

Aanbeveling aan het kabinet: zorg voor een bredere en meer centrale inbedding binnen en regie vanuit het kabinet, met behoud van ieders verantwoordelijkheden en taken en zorg voor bijbehorende financiële middelen. Vertel het grotere verhaal, maak het een goed narratief en handel ernaar, met beleid en middelen.

2.2 Meer aandacht voor de EU – tijdige input voor de CE Act

We zien dat het onderwerp circulaire economie steeds meer aandacht krijgt, ook in de EU – dit was al zo vanuit de Green Deal van de vorige Europese Commissie, en krijgt eind 2026 naar verwachting gestalte via een integrale CE Act.

Alle partijen die wij spraken zeiden hetzelfde: circulaire economie moet in de EU worden gereguleerd, de Europese markt is belangrijk en er moet een gelijk speelveld zijn. Wij zeggen er nog bij: wees er vroeg bij, op een moment dat het aanwenden van invloed in Brussel het meeste zin heeft – in de conceptuele fase van de CE Act bijvoorbeeld.

Aanbeveling aan de nieuwe Tweede Kamer: wijs een nieuwe EU-rapporteur aan voor dit thema met specifieke inzet op de CE Act en andere op handen zijnde regelgeving. En laat dit rapport vertalen en stuur het aan de Europese Commissie ter informatie.

2.3 Circulaire economie vergt circulaire financiering

In het tussenrapport is de aanbeveling gedaan om meer aandacht te geven aan circulaire financiering. Circulaire financiering is een cruciaal onderdeel van de circulaire economie – de transitie is niet haalbaar met instandhouding van een lineair financieringsmodel. Dat werkt niet, aldus gesprekspartners. Meer aandacht voor circulaire financiering is noodzakelijk. Een bottleneck is daarbij volgens veel gesprekspartners een kip-ei kwestie, te weten dat banken het lastig vinden om met meer circulaire financiering te werken omdat zij hun lineaire financiering baseren op jarenlang opgebouwde (bedrijfs)data. Deze data zijn niet of minder beschikbaar voor circulaire bedrijven, maar moeten eerst opgebouwd worden.

Aanbeveling aan het kabinet: geef meer aandacht aan circulaire financiering en geef aan wat het stappenplan is voor de opbouw daarvan.

2.4 Stimuleren, normeren, beprijzen en tax shift

Strengere normering gecombineerd met stimulering en beprijzing, evenals een verschuiving van belasting worden zeer breed gedragen en aanbevolen.

Om die reden is in het tussenrapport aanbevolen rondetafelgesprekken te organiseren over deze thema's. Op 12 december jl. vond een [rondetafelgesprek](#) plaats over de tax shift in relatie tot de circulaire economie. De tax shift houdt een verschuiving in van belasting van arbeid naar grondstoffen. Zo'n verschuiving is van belang om het doel te bereiken om 'hogerop de R-ladder' te komen. Aan de sprekers werd gevraagd te reflecteren op de noodzaak van circulaire financiering en tax shift in het licht van de benodigde versnelling van de transitie naar een circulaire economie.

Op [18 december 2024](#) vond een rondetafelgesprek plaats over normeren, beprijzen, stimuleren.

Normstelling zou bij voorkeur, met het oog op een gelijk speelveld en schaalvergroting, moeten plaatsvinden op EU-niveau. Volgens een aantal stakeholders moet dit, waar nodig ook nationaal, gebeuren - juist om een koplopersvoordeel te creëren. Stimulering (van innovatieve start-ups, maar ook van bestaande bedrijven die gaan omvormen), beprijzing en belastingverschuiving zijn volgens de partijen nodig voor de overlevingskansen van kleinere en innovatievere bedrijven. Benadrukt werd dat circulaire ondernemers moeten concurreren met lineaire businessmodellen (terwijl de waarde van de grondstoffen niet wordt meegenomen in zo'n businessmodel). Dat is in feite oneerlijke concurrentie waar – als we inderdaad circulaire voorlopers willen stimuleren – sturing op moet worden gegeven. Ook quota worden door enkele gesprekspartners aanbevolen, naar voorbeeld van ETS (Emissions Trading System). Bijvoorbeeld vast te stellen op (producten met) grondstoffen waarvan de leveringszekerheid op (relatief korte) termijn eindig is.

Een verplicht percentage aan recycklaat is een vorm van normering die door veel gesprekspartners werd benoemd. Dit verplichte percentage draagt ook bij aan vraagcreatie voor gerecycleerde materialen. Dit moet bij voorkeur in de EU gebeuren. Tegelijkertijd zien we in de EU dat de Commissie zich hiervoor inzet, maar dat in de Raad van lidstaten en in het Europees Parlement de percentages worden afgezwakt. Een voorbeeld is de recente stemming in het EP over de voorgestelde EU-verordening over circulariteit van voertuigen. Op 9 september 2025 stemde het EP in met 20% recycklaat van plastics in voertuigen in plaats van de voorgestelde 25%.

Aanbeveling aan het kabinet: pleit in Brussel voor hogere percentages recycklaat en laat zien dat dit ook voor iedereen (ter linker- of rechterzijde of in het midden) nuttig is: om door vraagcreatie het bedrijfsleven te ondersteunen en om grondstoffen in de keten te houden dan wel het gebruik van grondstoffen als plastics te beperken.

2.5 Ga oneerlijke concurrentie tegen vanuit derde landen

Op 10 september heeft de commissie IenW ons eindverslag voor het EU-rapporteurschap voor de IenW-aspecten van de Clean Industrial Deal (CID) vastgesteld. De CID richt zich op het overleiden en stimuleren van de Europese industrie in samenhang met het stimuleren van schone technologie. Een van de belangrijke aspecten van de CID voor de commissie IenW is circulaire economie. In verband met het rapporteurschap CID hebben wij een gesprek gevoerd met econoom en publicist Paul Schenderling, waar een aantal aanbevelingen uit voortkwam (die opgenomen zijn in dat betreffende eindverslag). Deze aanbevelingen zien op het beter bewaken van de grenzen van de EU tegen oneerlijke concurrentie vanuit derde landen. Het tegengaan van ecologische en sociale dumping (van producten in de EU) zou bijvoorbeeld kunnen worden tegengegaan met aanpassing van het WTO (World Trade Organization) verdrag. Iets wat in de huidige tijd en dynamiek makkelijker mogelijk lijkt dan voorheen. Een andere aanbeveling is het bepleiten van een CBAM (Carbon Border Adjustment Mechanism, grensheffing op koolstof) voor materialen/producten, in combinatie met een materialenpaspoort voor elk product³. Op nationaal niveau zou het organiseren van een milieuheffing een optie zijn, in combinatie met het oormerken van de opbrengsten daarvan voor circulaire en duurzame productie (hefboomconstructie⁴). Als breder punt (in nationaal en EU verband): kijk voor het kostenbezwaar ook naar langere termijn. Investerings in het voorkómen en beperken van schade aan milieu, tekort aan grondstoffen en diensgevolge faillissementen van bedrijven.

³ Er is inmiddels een digitaal materialenpaspoort op komst; [publieke consultatie](#) hierover werd gehouden eind 2024, en verwacht is dat 1^e helft 2026 een voorstel komt.

⁴ Dit is bijvoorbeeld ook zo gebeurd voor de plastic tafel. En zou breder kunnen worden toegepast voor andere materialen en/of producten.

Aanbeveling aan het kabinet: zet meer in op grensbewaking en -correctie aan de EU grenzen, bescherm de interne markt en zorg voor eerlijke concurrentie voor EU bedrijven, conform de aanbevelingen uit ons rapport over de Clean industrial deal. Breng deze aanbevelingen ook in bij de voorbereidingen voor de NL positie voor de CE Act in Brussel.

2.6 Versterk uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV)

Bij nagenoeg alle gesprekspartners was de UPV een belangrijk thema, zowel in Nederland als in Brussel (en bij de rondetafelgesprekken en het werkbezoek in verband met retourenproblematiek).

Hoofdmoot van de inzet van de gesprekspartners: versterk de UPV, met name in de EU. Zorg dat deze ook verbreed wordt naar meer circulaire strategieën zoals hergebruik, langere levensduur, beter ontwerp en neem daartoe adequate prikkels op. Verbreed ook de UPV naar materialen en producten die belangrijk zijn voor de energietransitie (zoals bepleit door PBL in hun [rapport](#) 'naar een meer circulaire energietransitie met uitgebreide producentenverantwoordelijkheid' van 17 december 2024). Versterk de eco-modulatie⁵ in de UPV.

Zorg voor een betere governance voor UPV (betrek een bredere groep van ook maatschappelijke actoren bij de totstandkoming).

Gebruik de opbrengsten voor gerelateerde doelen zoals levensduurverlenging.

In de EU is in diverse regelgeving al een UPV geregeld (kaderrichtlijn afval, batterijen, stedelijk afvalwater, single use plastics). In de aangekondigde brede CE Act (eind 2026) zal naar verluidt ook een bredere UPV met meer mogelijkheden (zoals sturing op circulaire strategieën) worden opgenomen.

Aanbeveling aan het kabinet: versterk UPV en bepleit in de EU een bredere (meer materialen en producten) en sterkere UPV met prikkels en circulaire strategieën om hoger op de R-ladder te acteren; inclusief adequate governance en goede handhaving.

2.7 Meer aandacht voor grondstoffen in elektrisch en elektronisch afval

Op 7 april bezochten we Road2work/Road2reuse in Ede in het kader van de problematiek rondom retourzendingen. Hier werd ons interessant inzicht geboden in de hoeveelheid elektrische en elektronische apparaten: in een gemiddeld Nederlands huishouden zijn ongeveer 131 elektrische of elektronische apparaten aanwezig, waarvan gemiddeld 20% defect. Maar 2% van de afgedankte elektrische apparaten wordt hergebruikt. Ook nieuw gekochte apparaten die teruggestuurd kunnen worden, belanden regelmatig bij het afval omdat het duurder is ze te sorteren, controleren,

⁵ Hoger tarief voor niet-duurzaam, lager tarief voor duurzaam

opnieuw te verpakken en opnieuw te verkopen. Dit geldt overigens breder (ook voor textiel, schoenen en andere producten). Daarom is een (Europees) verbod op vernietiging retourzendingen van belang, dat aangekondigd is bij het werkplan Ecodesign en hopelijk in de CE Act terecht zal komen. Bij Road2work / Road2reuse (waar inzameling, recycling en het bieden van werk aan mensen met afstand tot de arbeidsmarkt wordt gecombineerd) wordt 80% van de afgedankte apparaten gesorteerd voor recycling. In de apparaten zitten vaak kostbare materialen, zoals koper, goud, platina en palladium. Met een presentatie ter plekke van Stichting Open werd ons duidelijk dat een aantal belangrijke maatregelen nodig zijn om deze producten en materialen anders te behandelen: meer bewustzijn van de waarde van apparaten, het nakomen door bedrijven van garanties op producten, bekendmaking van de garantie op producten aan consumenten. Milieubelasting op transport en nieuwe grondstoffen zijn daarbij van belang. In bijlage II staat een uitgebreid overzicht van potentiële nationale en Europese maatregelen.

Eén daarvan is, specifiek met het oog op de herziening van de WEEE: neem realistische doelen op in de herziening van de WEEE richtlijn in 2026. Bijvoorbeeld een goede inzameling van kritieke grondstoffen. Het is nodig om inzameling kritieke grondstoffen Europees te regelen omdat bijvoorbeeld voor kritieke grondstoffen uit apparaten (goud, koper, palladium) geen markt is in Nederland die groot genoeg is om de kosten van het eruit halen te rechtvaardigen. Tegelijkertijd zijn die grondstoffen ongelooflijk belangrijk; volume creëert kansen in de EU.

Aanbeveling aan het kabinet: neem de genoemde standpunten (waaronder: realistische doelen, goede inzameling kritieke grondstoffen op EU niveau, en de aanbevelingen in bijlage II) mee in het Nederlands standpunt bij de herziening van de WEEE (of waar nodig in nationaal beleid) alsook in de Nederlandse positie bij de CE Act.

Bijlage I - verslag gesprekken werkbezoek Brussel

EURIC gaf in grote lijnen aan: recyclers hebben het zwaar – er zijn er al veel omgevallen in de EU (en Nederland). Hoofdoorzaak: er is te weinig markt voor gerecyclede materialen. EURIC wil dat recycling onderdeel is van de EU's concurrentie-agenda met een gebalanceerde handelspolitiek en aandacht voor circulaire materialen, en pleit voor herziening van EU-regelgeving op een aantal vlakken. Onder meer gaat het om 1. betere Ecodesign regelgeving (een beter ontwerp van producten); 2. verbetering van the End of Waste regelgeving (bij ons: EVOA) over transport naar en van derde landen (er is meer bureaucratie ontstaan bij export, en export van *classified waste* wordt dan een probleem vanwege de definitie wat afval is); 3. Goede Europese end-of-waste criteria (duidelijkheid over wanneer iets een grondstof is in plaats van afval, zodat het ook grensoverschrijdend benut kan worden); onduidelijkheid leidt tot versnippering van markt, en onmogelijkheid om te exporteren naar derde landen. Regels moeten voor derde landen en EU zelfde zijn. Dit heeft te maken met punt 4: vraagcreatie van gerecycled materiaal. Door creëren van een markt binnen de EU maar ook mogelijkheden voor transport ervan naar derde landen. En bijvoorbeeld door het opnemen van verplichtingen voor gebruik van gerecycled materiaal. De laatste cijfers van [Eurostat](#) wijzen uit dat slechts 11,5% van de door de Europese industrie gebruikte materialen gerecycled is, en dat is veel te weinig. EURIC wijst ook op noodzaak groen staal en gerecycled staal (investeren in staal recycling is belangrijk maar kosten wegen nog niet op tegen de beperkte vraag). Ook hier is vraagcreatie cruciaal en EURIC wijst in dit verband op noodzaak van beprijzing.

Verder vindt EURIC het een slechte zaak dat bij de herziening van de wrakkenrichtlijn (het voorstel over circulaire voertuigen) de ambitie gerecycled materiaal op te nemen alweer verwaterd wordt door Raad en EP. *EURIC stuurt zijn top 4 prioriteiten voor de komende jaren na: [EU Recyclers' Top 4 priorities for 2024 - 2029 - EuRIC](#).*

In het gesprek met **European Environmental Bureau (EEB)** werd de Circulaire economie in het algemeen en het voorstel voor circulaire voertuigen dat nu in de Raad en het EP wordt behandeld, in het bijzonder besproken.

In het algemeen: er is nu een tendens tot versimpeling en verwatering van de Green Deal. Dit terwijl het juist cruciaal is om circulaire economie in het hart te plaatsen, in verband met de noodzaak tot herwinning en in de keten houden van grondstoffen; om voorlopers sterker te maken; onze EU-markt juist te versterken op dit punt t.o.v. andere werelddelen zoals China en de VS. De afgelopen jaren zijn goede regels gepubliceerd hiervoor, deze moeten deels nog geïmplementeerd worden (o.a. verpakkingenverordening; right to repair), deels op EU niveau verder uitgewerkt (geldt ook voor allerlei secundaire regels onder de verpakkingenverordening, en voor Ecodesign); deels zijn ze nog in onderhandeling (op dat moment de Kaderrichtlijn afval en Green Claims, en daarnaast de circulaire voertuigen-verordening en Plastic pellets

verordening (microplastics). Het is van belang dat goede implementatie volgt zowel binnen de lidstaten als door de EU. Verder is de circulaire economie-wet (CE Act) op komst, eind 2026, en dat is een goede ontwikkeling – mits deze de cruciale elementen bevat (zoals versterking van hergebruik, een markt voor recycling met sterkere verplichtingen om recycleat op te nemen; beter ontwerp van producten; meer uitgebreide producentenverantwoordelijkheid etc.). Een ander belangrijk punt is dat veel bedrijven juist oproepen tot Europese (i.p.v. nationale) regels om een level playing field te creëren. Simplificatie is op zich misschien een goed idee (verminderen van bureaucratie) maar niet als het regels daardoor verdwijnen – dat gaat juist ten koste van een level playing field én van de voorlopers. Verder is de overheid zelf een belangrijke actor bij de circulaire economie, onder meer door haar marktpositie. Door circulair inkopen en aanbesteden kan de markt enorm versterkt worden.

Voorts presenteerde EEB haar visie op de verordening circulaire voertuigen (herziening wrakkenrichtlijn) en het krachtenveld daarbij.

Positie van EEB over de nieuwe (volgend jaar te publiceren) CE Act, waarbij de R-ladder hoog in het vaandel staat: [Prevention is better than cure: how circularity can put Europe ahead of the game](#).

In het gesprek met **PV EU** werd eveneens een afkalvend draagvlak in Brussel benoemd voor zaken als biodiversiteit, natuur en milieu. Voor circulaire economie is dat een risico, hoewel het onderwerp – onder invloed van de rapporten van Draghi en Letta - wel degelijk ook juist veel positieve aandacht krijgt: om de grondstoffenafhankelijkheid tegen te gaan is CE juist cruciaal. Nederland heeft nog steeds een voorlopersrol op CE. Verder werd gesproken over de afzonderlijke voorstellen en over de voorstellen die eraan komen. (zie hiervoor in dit rapport paragraaf 3 en bijlagen VI en VII).

Gesprek bij het **Europees Parlement met Bas Eijckhout**. Hij gaf aan wat z.i. belangrijk is voor de transitie naar een circulaire economie: sturen op implementatie; belang voorlopers erkennen i.p.v. alleen dat van achterblijvers; levensduurverlenging (door middel van o.a. Ecodesign); marktvraag creëren voor recyclers; onder meer door stimulering, normering en beprijzing; rol van het Rijk zelf in NL vergroten door o.a. circulair inkopen. Maar ook: de rol van de circulaire economie is groot en moet uit de afvalhoek worden gehaald: het is cruciaal voor de Europese economie (grondstoffen), voor geostrategische doeleinden (strategische economie) en daarmee ook voor de veiligheid. Het haalt misschien specifieke banen weg (dat gebeurt toch wel) maar creëert ook weer veel nieuwe banen. Schroef de ambitie niet terug maar juist op. Hij ziet een grote link met de Clean Industrial Deal en de rol van de EU tussen VS en China – juist als voorloper ziet hij kansen voor de EU. We moeten onze voorlopers en onze vooruitstrevende positie op CE koesteren en benutten. Nederland heeft veel te winnen bij Europese visie/samenwerking. Circulariteit is Europees, is wel concurrerend, en is onze kracht: versterk “Made in Europe”.

Tot slot een gesprek met **de directeur Circulaire economie** van dg Environment van de Europese Commissie. Hij werkt nu al aan de voorbereidingen van de CE Act eind 2026. Hij gaf aan dat de CE Act wordt opgesteld door het directoraat-generaal Milieu én het directoraat-generaal Grow (het directoraat-generaal in Brussel dat over interne markt, bedrijfsleven en ondernemerschap gaat). Hij voorziet dat in de wet zaken komen als Ecodesign (zeer belangrijk voor de levensduurverlenging). Ook een verbod op vernietiging van onverkochte goederen staat op de nominatie om in de wet opgenomen te worden. Daarnaast is harmonisatie van de regels over einde-afval (de vraag die steeds terugkomt: 'is een materiaal afval of grondstof') van belang, en hij werkt eraan om in de wet duidelijkheid daarover te gaan geven. Uitgebreide producentenverantwoordelijk is een ander belangrijk onderwerp – en op de vraag of dat ook UPV gaat zijn voor materialen en producten die cruciaal zijn voor de energietransitie (zoals zonnepanelen, batterijen van auto's e.d.; zie ook het [PBL rapport](#) hierover) antwoordde hij bevestigend.

Over de recycling-sector: op de opmerking dat het lastig is dat staatssteun niet aan dit soort bedrijven kan worden toegekend (i.v.m. de beperkende staatssteunbepalingen) – gaf hij aan dat er meer mogelijk is dan soms onderkend wordt door lidstaten.

Bijlage II - aanbevelingen hoe om te gaan met (grondstoffen in) elektronica

Mogelijke maatregelen en tips over elektrische en elektronische apparaten: wat kan inzameling en hergebruik vergemakkelijken:

- invoering afgifteplicht (inzamelaars en handelaars). In Omgevingswet (BAL = onder Ow hangend Besluit Activiteiten Leefomgeving).
- adequate handhaving daarvan; dit is lastig er is geen certificering voor verwerking en hergebruik dus een vervoerder van afgedankte apparaten is moeilijk te betrappen (en heeft makkelijk een excuus voor handen).
- Registratie van export voor hergebruik;
- Registratie van voorbereiding voor hergebruik (door vakmensen i.v.m. veiligheid);
- Uniformeren inzameling gemeenten (incl. diftar; betalen voor afval in bak; dat zorgt voor minder 'zomaar weggooien' (quote "alles wat in de grijze bak past mag er toch in?"). Gemeenten waar diftar is ingevoerd, hebben minder last van elektronica in de grijze bak.
- AVV (algemeen verbindendverklaring): centrale coördinatie op de collectieve uitvoering (ook van nieuwe actieplan)
- Milieubelasting op transport (bij bestelling van producten van Chinese platforms soort platforms o.a.)
- Milieubelasting op nieuwe grondstoffen is nodig
- Reparatie: onderdelen vaak duur, BTW daarop verlagen
- Reparatievouchers: wordt veel aan gerefereerd omdat Oostenrijk dat succesvol gebruikt. Maar Oostenrijk heeft dit met Europees geld gedaan. Daarnaast is het erg bureaucratisch.
- garantie op levensduur: in Nederland (een van de weinige EU LS) is er officieel garantie voor de (realistische) levensduur van een product. Alleen weet bijna niemand dat. Vergt aansporing om dit meer onder de aandacht te brengen bij zowel publiek (kopers) als bedrijfsleven. Stichting Open zou dit graag als taak 'opgelegd' krijgen.
- Batterijen één zelfde kleur laten hebben (t.b.v. de vindbaarheid bij verwerking) (NB dit kan ook een EU onderwerp zijn, inbrengen bij herziening batterijenverordening).
- Een aandachtspunt is dat apparaten leasen vaak leidt tot meer verantwoordelijkheid bij producent voor een goed repareerbaar (en langer meegaand) product, dus een ander ontwerp van het product (NB daarom wordt in Nationaal programma CE het concept 'as a service gepromoot'). Voorbeeld van hoe het niet moet is het chromebook waarvan het moederboard niet vervangbaar is.

- **Beprijzing:** prijs secundaire grondstof moet gelijk zijn aan prijs primaire grondstof om te zorgen dat 'afval' meer waarde krijgt. (Afval vaak grondstof. In dat verband ook heel praktisch: kringloop / circulaire ambachtscentra bij afvalstraat zodat eerst check op herbruikbaarheid/repareerbaarheid kan worden gedaan).
- **Inzameling** bij voorkeur regionaal, afzet op grotere schaal.
- **Voor de Tweede Kamer zelf** (en ook de ministeries): wat gebeurt er bij vervanging apparatuur (onlangs allemaal nieuwe laptops gekregen): wordt dat gere refurbished?
Op laptops is 18% hergebruik mogelijk.
- **Retourzendingen** vormen een groot deel van het probleem. Onbeperkt bestellen en terugsturen leidt tot perverse situaties. Probleem is dat dat gratis (en in ieder geval zonder consequenties) mag. Bv Wehkamp heeft nu wel een kleine prijs op terugsturen ingesteld en dat leidt tot veel minder bestellingen/retouren. (NB dit kan ook een punt zijn voor EU, consumentenregelgeving).

Specifiek Europees

- Rem op producten uit het verre oosten, oftewel kijk naar eisen aan import / producten uit derde landen. Betere controle van platforms (Ali Baba, Shein, Temu etc. Vergelijk met Frankrijk dat laatst een heel vliegtuig uit China heeft gecontroleerd op ongeoorloofde producten).
- EU verbod op vapes (85% illegaal, kan dus niet ingezameld worden)
- Idem: aan banden leggen illegale fatbikes (veel illegaal, kan dus niet ingezameld worden)
- Nu ingewikkeld om gebruikt onderdeel te hergebruiken (producent wil alleen eigen onderdelen, die overigens snel uit de markt verdwijnen).
- Gebruik recyclaat verhogen / versnellen
- (algemeen: Gelijk speelveld tussen lidstaten = Europees regelen)
- **Cenelec Europees:** Cenelec is een certificaat op EU niveau voor recycling en hergebruik. Er zijn teveel eisen, die gelden voor alle elektronische producten. Specifieke eisen nodig voor alleen hergebruik in EU.
- **Realistische doelen in nieuwe WEEE bij herziening.** Bijvoorbeeld een goede inzameling van kritieke grondstoffen.
Nodig om inzameling kritieke grondstoffen Europees te regelen omdat bv voor kritieke grondstoffen uit apparaten (goud, koper, palladium) geen markt is in Nederland die groot genoeg is om de kosten van het eruit halen te rechtvaardigen. Tegelijkertijd zijn die grondstoffen ongelooflijk belangrijk. Volume creëert kansen in de EU.
- **Afval / grondstof discussie aanpakken** om het mogelijk te maken zo'n markt te creëren in de EU.

- Een algemeen probleem is dat elektronica (maar ook textiel en andere producten) vaak vernietigd worden, daar moet een verbod op komen
- Verpakkingen zijn een probleem bij terugsturen (teveel, teveel lucht, teveel plastics, überhaupt de typen materialen, moeilijk herinpakbaar). Kijk naar Philips (Senseo in karton) en stel eisen. (NB verpakkingenregelgeving vorig jaar in Brussel vastgesteld. Aandachtspunt bij gedelegeerde regelgeving bij die verordening en bij herziening/evaluatie ervan).

Bijlage III – verslag gesprek over narratief Clean industrial deal / Circulaire economie

In het gesprek met publicist en econoom Paul Schenderling op 4 juni 2025 kwamen we tot de volgende conclusies (zie ook rapport over Clean industrial deal):

- **Normeren en beprijzen zijn** effectieve en efficiënte instrumenten: binnen de kaders van de normstelling kunnen bedrijven vervolgens bepalen hoe zij de normen willen naleven, dat geeft ruimte en helderheid aan bedrijven. Kritiek van veel economen op stimulering is daarentegen dat dat type maatregel vooral gericht is op het 'hoe', en het kan een ongelijk speelveld betekenen als subsidie niet breed beschikbaar is.
- voornaamste actuele uitdagingen voor EU en NL: **de geo-politieke en -economische positie is precair**. Grote landen als China en VS gebruiken economische en handelsrelaties als machtsmiddel, en het Wereldhandelssysteem (WTO) ligt zagezegd 'op zijn gat'. Er is een grote hoeveelheid export vanuit China waardoor de industrie in andere landen in de problemen raakt. Dat soort 'dumping' (economische dumping) is op zich in strijd met het WTO verdrag. In WTO-verband kan dit type handel worden beperkt en kunnen 'haakjes' komen in het WTO-verdrag voor een dumpingsverbod of -beperking voor sociale en ecologische dumping (grootschalige import zet sociale resp. ecologische standaarden onder druk). Dat is immers hier aan de orde. Om te voldoen aan WTO-bepalingen moet met een procedurele toets worden aangegeven of (normerende) wetgeving sterk onderbouwd is. En of een substantiële importstroom die norm ondergraaft. In dat geval is het mogelijk handel te beperken met een equivalente heffing. Zo'n actie moet vanuit de EU worden ondernomen (NL kan daarvoor pleiten, liefst samen met andere lidstaten). Het kan zijn dat dit op het moment van tariefstelling door Trump en het zoeken naar wegen met andere landen precair is, maar een optie zou kunnen zijn dit aan de orde te stellen in de EU.
- Andere oplossingen voor grote dump van producten: **CBAM als optie**. Een mogelijkheid om de in de EU omvallende (plastic) recyclers te steunen maar ook voor het tegengaan van import van goedkope producten die niet aan EU-normen voldoen (goedkope kleding, vgl Temu etc.) zou een CBAM heffing (grens heffing; CBAM staat voor *carbon border adjustment mechanism*). kunnen zijn. Misschien niet helemaal WTO-proof maar gezien de machteloze situatie van de WTO op dit moment, ligt deze weg open. Advies zou dan zijn: alles met equivalente grensheffingen oplossen.
CBAM geldt op dit moment voor klimaat alleen voor koolstof en niet voor materialen. Dit zou idealiter ook moeten.
- Een andere oplossing – waaraan ook wordt gewerkt in Brussel – voor het helpen beperken van de ongebreidelde en voor industrie en milieu slechte import van

goedkope online spullen uit o.a. China is het instellen van een koolstof-/materialenpaspoort.

- Gevraagd naar de EU-tendens om regelgeving te simplificeren geeft Schenderling aan dat het z.i. heel onverstandig zou zijn de milieudoelen niet meer na te leven: Juist het produceren van groene en koolstofvrije producten betekent een concurrentievoordeel voor de toekomst, dat moet economisch gezien het lange-termijn doel zijn van de EU. Maar hoe dan? **Milieuheffingen instellen op consumentenproducten** is een nationale bevoegdheid.

Een voorbeeld:

Nieuwe elektronica beprijsen met 5% en dat geldt oormerken (voor duurzame en circulaire productie). Zorgen dat het prijsverschil aan de grens met derde landen niet te groot wordt. Dit kost geen extra overheidsgeld. De heffing geldt dan voor alles wat we hier verkopen, maar niet voor wat we exporteren. Voor sommige producten of processen is een langere adem nodig: bv recyclen van plastic moet voor een grotere markt dan NL alleen. Ex'taks heeft aangetoond dat een goed model snel door andere landen wordt overgenomen. Kortom: het kost even tijd en inspanning om eerste periode te overbruggen, maar dan kan een land een first mover advantage hebben. (zie voorbeeld van de EZ bij werkbezoek aan Phoenix: op lange termijn heel gunstig).

Zie ook de Plastic tafel die net zijn uitkomsten heeft opgeleverd: hier wordt fossiel belast ten gunste van de industrie, dit is een vergelijkbare oplossing, met een heffing aan de consumptiekant. En er is ook nog draagvlak voor.

Manieren om belasting te heffen aan de consumptiekant zijn bijvoorbeeld via een aparte milieuheffing (met hulp van de belastingdienst) of via een UPV-tariefstelling, tariefdifferentiatie (ecomodulatie). UPV kan ook helpen bij het waarderen van de kwaliteit van geretourneerde producten (schoner en kwalitatief beter).

- Een andere optie is: **normeren via quota**: dit is een simpele oplossing met weinig administratieve druk. Vergelijk met het ETS-systeem (Emission Trading System voor CO₂-uitstoot), maar dan voor stimulering van de circulaire economie: op materialen. Zo'n quotum moet dan bij kritieke materialen vervolgens langzaam worden afgebouwd. Dit biedt investeringszekerheid. Daarvoor is inzicht in prijs per ton in een paar jaar nodig. In EU-verband kan voor kritieke materialen een quotum worden ingesteld. Voor materialen kan dit gekoppeld worden aan een grensheffing met een maximale hoeveelheid die we mogen importeren. De rest van de materialen moet via recycling worden ge(her)genereerd. Dan is geen beprijzing nodig of andere verplichtingen, dan gaat het vanzelf.
- Het is opmerkelijk dat **kosten** hierbij vaak als probleem worden opgeworpen: Hier spelen juist de *cost of inaction* een rol: oftewel, wat gebeurt er als je niet investeert in een oplossing? Dan wordt de industrie in Europa uiteindelijk het kind van de rekening: korte-termijn oplossingen waarbij milieu en klimaat minder aandacht en geld krijgen verhinderen het bedrijfsleven om op de iets langere termijn juist het 'voorlopersdividend' te verzilveren. Daarnaast zal desinvestering in milieu- en klimaatdoelen veel schade opleveren voor het bedrijfsleven en de landbouw (kosten van klimaatverandering, milieuschade, gebrek aan grondstoffen (inclusief de natuurlijke grondstoffen zoals water)).

Bijlage IV – verwachte EU regelgeving op circulaire economie

1. Circulaire economie-wet – eind 2026 verwacht. Publieke consultatie gestart

Belangrijkste nog te verwachte wetgeving voor circulaire economie is de aangekondigde CE Act. Deze integrale wet over circulaire economie heeft de Europese Commissie in haar werkprogramma aangekondigd voor eind 2026. Er wordt veel gespeculeerd over wat deze wet moet omvatten. Tijdens het werkbezoek aan Brussel kwam een aantal gewenste elementen naar voren, en ook werd duidelijk waar de Commissie zelf aan denkt. Op [2 juli](#) startte de Commissie een dialoog met actoren in het veld ten behoeve van inbreng voor de wet.

Inmiddels is een [publieke consultatie](#) gestart op 1 augustus 2025, met inbrengtermijn tot 6 november 2025.

Inhoud CE Act

De directeur Circulaire economie van de Europese Commissie gaf in februari aan welke elementen in ieder geval onderdeel zullen uitmaken (naar zijn verwachting) van de CE wet: onder meer uitgebreidere UPV, beter ontwerp (ecodesign), verbod vernietiging retourgoederen, duidelijkheid over criteria afval of grondstof.

Publieke consultatie

De Commissie gaf ten behoeve van de publieke consultatie in augustus aan in de in de consultatie bijgevoegde *call for evidence*, wat de probleemomschrijving en oplossingsrichtingen van de wet zijn. De Commissie geeft daarbij aan dat de wet gebaseerd wordt op al bestaande CE-regelgeving (zoals Kaderrichtlijn afval, Ecodesign, Verpakkingen en verpakkingsafval). Maar daarnaast is het nodig om barrières op te heffen en te zorgen voor voldoende secundaire grondstoffen van hoge kwaliteit. De CE wet moet bijdragen aan voldoende vraag en aanbod voor secundaire grondstoffen inclusief kritieke grondstoffen, zodat er een daadwerkelijke interne markt ontstaat voor afval en secundaire grondstoffen.

Versimpeling van regelgeving en procedures en vermindering van administratieve lasten is daarbij ook belangrijk.

De wet zal blijken de notitie van de Commissie bij de publieke consultatie bestaan uit twee pijlers:

- 1) Electronisch en elektrisch afval is de snelst groeiende afvalstroom met 2% per jaar, waarvan minder dan 4% wordt gerecycled. Hiervoor moet effectieve inzameling en recycling plaatsvinden, er moet marktvraag komen naar de grondstoffen uit dit elektr(on)isch afval. Dit vergt aanpassing van bestaande regels (zoals de WEEE-richtlijn).

- 2) Ten tweede is een aantal interventies nodig om de interne markt te organiseren en stimuleren voor afval, secundaire grondstoffen en hun gebruik in producten. Onder deze tweede pijler valt onder andere: criteria voor einde afval (afval of grondstof), vereenvoudiging van regelgeving, digitalisering en uitbreiding van de Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid. Ook hoort hierbij dat er verplichtende, effectieve en haalbare criteria komen voor publieke aanbesteding van circulaire goederen, producten en diensten, om de EU-vraag te stimuleren.

Inbreng – wensen vanuit het veld voor een nieuwe CE act

Een aantal organisaties, zoals de verzamelde [milieu-ngo's](#), [FEAD](#) (Europese afvalbeheerbedrijven) en EURIC (recyclersbranche) hebben al hun positie bepaald en vragen om zaken als

- Bijmengverplichting voor gerecycled materiaal
- Verplichte groene aanbestedingscriteria
- Fiscale en financiële prikkels (zoals een lager btw-tarief) voor circulaire producten en materialen
- EU-brede einde-afvalcriteria en minder handelsbarrières
- Vergelijkbare implementatie en handhaving in lidstaten van Europese wetgeving (t.b.v een level playing field)
- Eenvoudigere procedures voor transport binnen de EU inclusief digitale afhandeling.

De verzamelde EU-branches uit het elektrische- en elektronische-productenveld delen ook drie laatste drie bullets. Daarnaast hebben zij onder meer [ingebracht](#) dat het nodig is EU-breed verplichtende kwaliteitseisen in te stellen voor recyclaat (v.w.b. elektrisch en elektronisch afval), investeringen te doen in inzameling van dit afval en fondsen te creëren voor R&D op het vlak van technologie voor het terugwinnen van materialen.

Euric [focust](#) naast bovengenoemde bullets op export en import van afval, inclusief toegang tot internationale markten voor gerecycled materiaal (vooral voor materialen waarnaar in de EU onvoldoende vraag is zoals staal, aluminium en papier).

Reuse (het netwerk van Europese sociale ondernemingen die actief zijn in de circulaire economie) [brengt in](#) dat juist hoger op de R-ladder (in de EU: waste hierarchy) moet worden geacteerd, dat het 'vervuiler-betaalt-beginsel' moet worden gehanteerd en dat de essentiële rol van sociale ondernemingen in de circulaire economie moet worden vastgelegd en opgeschaald. Ook bepleiten zij verbetering van de UPV: UPV moet ook de hogere stappen op de R-ladder bevatten, en tarieven moeten hergebruik stimuleren. Reuse wil betrokkenheid sociale ondernemingen én gemeenten bij UPV's om de governance te verbeteren.

2. Digitaal materialenpaspoort verwacht eerste helft 2026

De Commissie heeft een digitaal materialenpaspoort aangekondigd; een [publieke consultatie](#) hierover werd al gehouden eind 2024, en verwacht is dat 1e helft 2026 een voorstel komt.

3. Regels elektronisch en elektrisch afval herzien 2026

Eén van de pijlers in de CE Act gaat specifiek over elektrisch en elektronisch afval, een belangrijk onderwerp voor de CE omdat daar veel te winnen is (een groeiende afvalstroom, dat belangrijke kritieke materialen bevat die moeilijk los te krijgen zijn). De Commissie wil de bestaande regelgeving (WEEE) wijzigen in 2026 en heeft daartoe op 2 juli een [evaluatie](#) van de huidige richtlijn gepubliceerd die zal dienen als input voor de wetwijziging van de WEEE maar ook als input voor de CE Act. In hoofdstuk 2 (aanbevelingen over elektronica) en bijlage IV vind u de inhoudelijke punten over elektrische en elektronische producten die wij meekregen bij ons bezoek aan Road2work/Road2reuse.

4. Ecodesign uitwerking werkplan

Op 16 april jl. verscheen het langverwachte Ecodesign werkplan ([COM \(2025\) 187](#)). Het werkplan hangt onder de in 2023 gepubliceerde Ecodesign verordening voor duurzame producten ([ESPR](#)). ESPR is een zogeheten koepelverordening waaronder allerlei productgroepen komen te hangen. Het werkplan gaat over de periode 2025 – 2030. Met het werkplan geeft de Commissie aan hoe ze de ESPR wil gaan voortzetten: met welke productgroepen en op welke termijn. De maatregelen gaan over *productprestaties* (duurzaamheid, beschikbaarheid reserveonderdelen, minimale hoeveelheid recycled content) en *productinformatie* (productkenmerken, koolstof- en milieu-voetafdruk). Dit eerste werkplan bevat 4 eindproducten, twee halfproducten en twee horizontale juridische eisen die voor alle (opgenomen en later nog op te nemen) productgroepen gelden. Voor de halfproducten zou het kunnen dat Ecodesign-eisen gaan gelden voor zowel de halfproducten als de eindproducten die ervan gemaakt worden, maar dat is nog onderwerp van studie.

Productgroep / regel	Type	Indicatieve tijdstabel
Textiel	Eindproduct	2027
Meubels	Eindproduct	2028
Banden	Eindproduct	2027
Matrassen	Eindproduct	2027
IJzer en staal	Halfproduct	2026
Aluminium	Halfproduct	2027
Repareerbaarheid	Horizontale eis	2027
Hoeveelheid recycalaat	Horizontale eis	2029

Elk product waarop de Ecodesign-eisen van toepassing zijn, zal een digitaal paspoort krijgen. De Commissie wil over dit digitaal paspoort een gedelegeerde handeling opstellen (dit is mogelijk op basis van bovengenoemde ESPR-verordening). Hier wordt op dit moment een consultatie gehouden.

Bijlage V – overzicht meest relevante Europese CE-voorstellen onder green deal

1. Nog lopend

Verordening Circulariteitseisen voertuigen bijna afgerond

Voorstel bevat minimumeisen voor hergebruik, recycklaat, repareerbaarheid en restricties zzs. Het introduceert ook een UPV voor de afvalfase. De Raad en het EP (de laatste op 9 september) hebben een standpunt vastgesteld en de trilogie moeten nog gestart. In de onderhandelingen bij de Raad en het EP ieder afzonderlijk zijn verlaagde percentages voorgesteld voor het aandeel recycklaat van plastics (20 ipv 25%).

Green claims – twijfel of het doorgang vindt

Het voorstel over green claims heeft als doel te snoeien in de wildgroei van duurzaamheidsclaims en te zorgen dat het publiek kan vertrouwen op de juistheid van zo'n claim. Het voorstel vergt onderbouwing van expliciete milieueclaims: de beoordeling moet berusten op erkend wetenschappelijk bewijs en de meest recente technische kennis. In verband met de wens van de Europese Commissie om regelgeving te simplificeren heeft de Commissie dit voorstel – nog voordat het afgerond was – terug willen trekken maar daar is veel protest tegen gekomen. De vraag is of het nu alsnog kan worden afgerond – er zijn nog trilogie gaande.

2. Afgerond

Verpakkingsverordening

Met dit voorstel wordt de verpakkingsketen (deels) verduurzaamd, er zijn percentages vastgesteld om verpakkingen en verpakkingsafval te reduceren, en daarnaast inzamelingsdoelen en hergebruiksdoelen vastgesteld. Er zijn veel delegatiebepalingen in het voorstel, waarmee de Commissie de komende jaren allerlei nadere eisen kan gaan stellen.

Herziening van de Kaderrichtlijn afvalstoffen (textiel- en voedselafval)

De herziene richtlijn bevat doelen voor vermindering van textiel- en voedselafval en stelt een UPV voor voor textiel.

Voedselafval: doelstelling is in 2030 voedselafval met 10% verminderen in bewerking en fabricage, en 30% bij retail, restaurants en huishoudens (in vergelijking met de gemiddelde hoeveelheid voedselafval tussen 2021 en 2023).

In 2027 kan er dan een evaluatie en eventueel herziening komen.

Textiel: voor textiel werd afgesproken dat de vergoedingen voor textielproducenten geharmoniseerd worden. Producenten moeten betalen voor de kosten van inzameling en verwerking van hun producten (via een UPV). De hoogte van de vergoedingen hangt

af van hoe circulair en duurzaam de producten zijn. Ook kan aanpassing plaatsvinden op basis van fast fashion: de hoogte van de vergoeding is dan afhankelijk van de levensduur van de kleding op de markt (en de grootte van de range van producten van het bedrijf).

Plastic pellets verordening

Met deze verordening moet vervuiling door het vrijkomen van plastic pellets worden tegengegaan (een grote bron van microplastic vervuiling). In 2030 moeten de lozingen van microplastics in het milieu met 30% worden verminderd. De verordening bevat allerlei maatregelen die bedrijven moeten nemen om de verpakkingen en het vervoer van de plastic korrels beter te borgen (om verliezen te reduceren).

Richtlijn stedelijk afvalwater

Met de herziening van deze richtlijn wordt restvervuiling van afvalwater tegengegaan. De waterzuivering wordt uitgebreid naar kleine gemeenten (1000 inwoners). En er wordt een systeem ingevoerd van UPV voor cosmetische en farmaceutische producten (tenminste 80% van de kosten, aangevuld met nationale financiering om onvoorziene gevolgen voor beschikbaarheid, prijs en toegankelijkheid te voorkomen).

ESPR – Ecodesign verordening

Met een akkoord op deze verordening is vastgelegd dat er een digitaal paspoort komt, waarin belangrijke informatie moet komen over de samenstelling van een product, het aandeel gerecycled materiaal, de energie-efficiency, beschikbaarheid en recycleerbaarheid. Ook komt er een verbod op het vernietigen van onverkochte textiel per uiterlijk 2028 (aldus de herziene verordening); daarnaast gaat de Commissie een verbod overwegen voor vernietiging van onverkochte kleine elektronische producten binnen 3 jaar na inwerkingtreding van de verordening. De ESPR (Ecodesign for sustainable products) is overkoepelend voor uitwerking van verdere Ecodesign-maatregelen voor productgroepen. Zie ook onder bijlage IV – te verwachten EU voorstellen.

EVOA – Europese verordening overbrenging afvalstoffen

Met de herziening van deze verordening wordt alle transport van 'voor verwijdering bestemde afvalstoffen' binnen de EU verboden, tenzij onder strikte voorwaarden en in naar behoren gemotiveerde gevallen is overeengekomen en toegestaan. Transport van voor nuttige toepassing bestemde afvalstoffen binnen de EU wordt toegestaan volgens de procedure van voorafgaande geïnformeerde kennisgeving (prior informed consent, PIC) en toestemming. Twee jaar na de inwerkingtreding van de verordening wordt de uitwisseling van informatie over afvaltransport binnen de EU gedigitaliseerd. Export: De lidstaten mogen geen 'voor verwijdering bestemde' afvalstoffen uitvoeren naar derde landen en geen voor nuttige toepassing bestemde gevaarlijke afvalstoffen uitvoeren

naar niet-OESO-landen. Niet-gevaarlijke afvalstoffen en mengsels van voor nuttige toepassing bestemde afvalstoffen mogen alleen worden uitgevoerd naar niet-OESO-landen die ermee instemmen deze afvalstoffen op milieu-verantwoorde wijze te verwerken en die aan de criteria daarvoor voldoen. De Commissie stelt een lijst op van deze ontvangende landen en actualiseert die elke twee jaar. De Commissie zal ook een register opstellen met actuele informatie over gecontroleerde inrichtingen om de exporteurs van afvalstoffen te helpen zich op de overbrenging voor te bereiden. Plastic afval: Plastic afval mag binnen 2,5 jaar na de inwerkingtreding van de verordening niet meer naar niet-OESO-landen worden uitgevoerd. De export van ongevaarlijk plastic afval naar OESO-landen zal worden toegestaan, maar onder strengere voorwaarden, waaronder de verplichting om de procedure van PIC toe te passen en strengere nalevingscontroles.

Right to repair richtlijn

Met de RtR richtlijn krijgen consumenten tijdens de 2 jaar durende wettelijke garantieperiode de keuze tussen reparatie of vervanging. Als zij voor reparatie kiezen wordt de garantieperiode vanaf dat moment met een jaar verlengd. Lidstaten hebben de mogelijkheid om langduriger te verlengen. Producenten moeten reserve-onderdelen beschikbaar stellen tegen een redelijke prijs, voor iedereen. Producenten mogen geen belemmeringen opwerpen voor reparatie, bijvoorbeeld in contracten of via hardware of software: concreet betekent dit onder meer dat wanneer een onafhankelijke reparateur het product repareert, wanneer tweedehandsonderdelen worden gebruikt of 3d-geprinte onderdelen, dit niet in de weg mag staan aan de garantie. Zij moeten ook informatie over reparatie beschikbaar stellen op hun website.

De lidstaten moeten naar keuze minstens één stimuleringsmaatregel instellen (bijvoorbeeld uitgifte van vouchers, verlaging van BTW op reparatie, een communicatiecampagne opzetten of financiële middelen ter beschikking stellen).

De reikwijdte is – conform het Commissievoorstel – beperkt tot de reikwijdte van de ESPR (dus voor nu: alleen witgoed en stofzuigers). Bij latere uitbreiding van de Ecodesign-verordening kan de Commissie dan ook de reikwijdte van Right to repair aanpassen.

Bijlage VI – gesprekspartners

Gesprekken zijn gevoerd met (vertegenwoordigers van)

- Speciaal Regeringsvertegenwoordiger CE
- Ministerie IenW
- VNO-NCW / MKB
- VNCI
- Plastics Europe
- FNLI
- PBL
- Plastic Soup Foundation
- Copper 8
- Invest.NL
- Ex'tax
- TechniekNL
- Paul Schenderling
- Road2work/road2reuse
- Stichting Open
- EURIC (Europese confederatie voor recyclers);
- EEB (European Environmental Bureau, verzamelde milieu-ngo's);
- PV EU (permanente vertegenwoordiging van Nederland in de EU);
- EP (Europees Parlement), Bas Eijckhout als (plv) lid en vm vz van de milieucommissie en lid van de economische commissie (en meervoudig rapporteur in het EP van CE-voorstellen);
- Europese Commissie (directeur circulaire economie bij de Commissie).

Briefings

- RLI
- IenW
- PBL

Rondetafelgesprekken

- Stimuleren, normeren, beprijzen
- Tax shift en circulaire economie

Bijlage VII Documentatie

[Nationaal Uitvoeringsprogramma Circulaire economie](#) (NPCE, van IenW)

PBL: [Reflectie op NPCE](#)

PBL: [Integrale CE Rapportage ICER](#)

PBL: [Vooruitgang in de circulaire economie](#)

PBL: [rapport](#) naar een circulaire energietransitie met uitgebreide producentenverantwoordelijkheid

RLI: [Weg van de wegwerpmaatschappij](#)

[Chemie Magazine Special](#) over Materialentransitie

European Sustainable Carbon Package: [Joint Statement](#)

[Antwerp Declaration](#) for a European Industrial Deal

Letta: [Much more than a market](#)

Draghi: [the future of European Competitiveness](#)

KPMG: [Vraag en aanbod plastic afval](#)

Nieuwsbericht: [Subsidie bedrijven voor circulaire plastics](#)

internetconsultatie [Nationale norm circulaire plastics](#)

Plastics Europe: [Roadmap voor de plastic transitie](#)

Circulair financieren, DNB: [Roadmap](#) naar circulaire economie

Circulair financieren, Copper8: [geld genoeg maar niet voor circulaire bedrijven](#)

Circulair financieren, Copper8: [circulaire verdienmodellen](#)

circulair financieren, FinanCE platform: [Money makes the world go round](#)

ExTax: [verschuiving belastingen](#)

ExTax Deltaplan Belastingen voor een circulaire en sociale economie

ExTax persbericht

Site ExTax

EU [Green Deal](#)

EU [Circulaire economie actieplan 2020](#)

[Letta rapport](#) 'much more than a market'

[kabinetsappreciatie](#) Letta rapport mei 2024

[Publieke consultatie](#) CE Act d.d. 1 augustus 2025

Alle position papers voor de rondetafelgesprekken op [12 december](#) en [18 december](#) 2024

EU-rapporteur Circulaire economie Yasemin Cegerek: [Aanbevelingen](#) (2017) en [rapport](#)

EU-rapporteur Circulaire economie Kiki Hagen [Eindrapport](#) (2023)